

Itt említjük meg azt is, hogy a gyorsan növekvő fajok termesztéséről 1962-ben *F. L. Scsepotjov* és *F. A. Pavlenko* tollából monográfia jelent meg, amelynek felépítéséből is kitűnik, hogy a gyorsan növekvő fajok választéka igen gazdag. A fenyők közül a vörösfenyő áll az első helyen. Jelentőségét alátámasztja az a tény is, hogy az ország egész erdőszült területének kb. 40%-át foglalja el és az élőfakészletnek is mintegy 40%-át alkotja. Tekintettel erre, a szerzők is legtöbbször a vörösfenyővel foglalkoznak. A lombfák közül legbehatóbban a nyárákat tárgyalják. Gyorsan növekvőnek minősülnek még: a duglász-, luc-, sima- és erdeifenyő, a Sequoia, továbbá az akác, a bálványfa, a bibircses nyír, a mezei szil, a gledicsia, a vöröstölgy, a fűz és a hamvas éger.

A könyv a magyar tapasztalatok közül *Partos Gyula* fehér- és szürkenyár vegetatív szaporítási módszerét írja le, az akáccal kapcsolatban pedig *Keresztési Béla*, *Babos Imre*, *Gál János* és *Nádas József* megállapításaira, illetve adataira hivatkozik.

Kolossváry Szabolcsné

IRODALOM

1. Leszn. Hozj. 1963. 16. 6: 5—11. — 2. 7: 36—40. — 3. 7: 12—19. — 4. 6: 11—13. — 5. 7: 41—46. — 6. 7: — 46—51. — 7. 7: 60—65. — 8. 7: 51—54. — 9. 7: 58—60. — 10. 4: 35—40.

Mi az állománynevelési elmaradás és mit kell a behozás során figyelembe venni?

Az erdőművelés racionális módszereinek kutatása során *dr. E. Wagenknecht* a *Die Sozialistische Forstwirtschaft* 1963 7. számában az elmaradt állománynevelés, pontosabban tisztítás kérdésével foglalkozik. Sajátságos rendszerező készségével legelőször is elkülöníti az *elmaradt* tisztítás fogalmát az *esedékes* tisztítástól. Elmaradt tisztításról van szó szerinte, ha a megfelelő ápolás elmaradása miatt:

1. az állomány *minőségi veszteséget* szenvedett, illetve ha a kitűzött termelési célnak már nem egészen felel meg;
2. csökkent az állomány *ellenállóképessége*;
3. lecsökkent a *növekedés*;
4. a tervezett *állományszerkezetet* már nem lehet kialakítani;
5. a további ápolás már nagyobb *munkával és költséggel* jár, mint amibe az egyébként került volna.

Ezzel szemben *esedékes* tisztításról kell beszélnünk akkor, ha ennek a belenyúlásnak elodázása következtében következne be fentiek közül egyik, vagy másik, vagyis ennek következtében állna elő ápolási elmaradás.

Minőségi veszteséget szenved az állomány például akkor, amikor fafaja a kimagasló szintben böhöncösödéssé hajlamos. Ilyen főleg az erdeifenyő, a tölgy és a bükk. Nevelés hiányában a előreugró böhöncök (leggyakrabban sarjak) elnyomják a kezdetben gyengébb, de minőségre jobb egyedeket. Csökken az állomány ellenállóképessége, többek között a tölgynek és bükknek túl sűrűn tartott fiatal állományaiban a felnyurgulás következtében. De ugyanez áll elő az erdeifenyő és luc esetében is. Nemcsak a mechanikai károsításoknak vannak ezek erősebben kitéve, hanem a gombabetegségek is hamarabb fellépnek. A növekedés csökkenése főleg gyenge, száraz termőhelyeken figyelhető meg, túl sűrűn tartás miatt például erdeifenyő vetésekben, és nyárasokban a korona kellő kialakulása hiányában. A tervezett állományszerkezet akkor jut veszélybe, ha az állományból a tervezett elegy támogatás hiányában kivész, vagy pedig a mellékfafajok elnyomják a főfajt. Végül költségtöbbletet jelent, ha például a korábbi nyakalás elmulasztása miatt később már az egyedek teljes eltávolítása válik szükségessé. Tölgyesekben és bükkösökben, valamint erdeifenyvesekben a böhöncösödéssé hajlamos egyedeket időben való nyakalással sokkal kisebb költséggel lehet a versengésből kizárni, mint amibe később a megvastagodott böhönc eltávolítása kerül.

Az erdőnevelés során az *esedékesnek mindig elsőbbséget* kell biztosítani. Az elmaradásokat az esedékes munkának folytatása mellett kell felszámolni, előre meghatározott sorrend szerint. Előre kell venni azokat az állományokat, amelyekben a beleteljesítés még a legnagyobb hasznot hajtja és hátrább kell helyezni, azokat, amelyekben

a beleavatkozás további elmaradása már csak keveset ronthat. Teljesen el kell hagyni a munkát azokban az állományokban, amelyekben a végrehajtás költsége már nem áll arányban az elérhető eredménnyel. Magukra kell hagyni az ilyen állományokat mindaddig, amíg valamelyes anyagot nem adnak és akkor mielőbb le kell cserélni. Sajnos, kevés erdésznek van ahhoz bátorsága, hogy az ilyen állományba ne nyúljon bele, mert fél a felelősségrevonástól. A racionalizálásnak fontos tétele, hogy a rendelkezésre álló munkaerőt és költségeket oda kell összpontosítani, ahol avval a legnagyobb kárt előzzük meg és elhagyjuk azt, aminek elmaradása a legkisebb hátránnyal jár.

Wagenknechtnek ezek a gondolatai nálunk is eredményesen hathatnak, még ha a nagy háborús elmaradásokat nagyjából fel is számoltuk. Hasznos a célszerű rendszerezés és különösen a legutolsó megállapításával érezhetik magukat sokan érintve. Amellett, hogy még mindig küzdenünk kell elmaradásokkal, gyakran fordul elő felesleges munka is. Sok tisztításban kérdezzük hiába a művelőt, hogy milyen konkrét célt remél elérni a belenyúlással? Gyakran áll ez sajnos a gyérítésekre is.

Jérôme René

Dr. Majer Antal: Erdő- és termőhelytípusok útmutató növényei

(Országos Erdészeti Főigazgatóság kiadása, Budapest 1963).

Az „Erdő- és termőhelytípusológiai útmutató” kiadásával az Országos Erdészeti Főigazgatóság megindította az erdőtípusológiai bevezetését a legszélesebb üzemi gyakorlatba. Ez a könyv tartalmazta mindazokat az ismereteket, amelyek az erdőtípusok felismerését, jellemző vonásaiknak meghatározását lehetővé teszik. A gyakorlati alkalmazásba vétel alapvető feltétele a típusjelző, tömegesen előforduló növények ismerete. E tekintetben a fenti könyv nem adott teljeset, mivel a növényeket csak egyszínű, rajzos ábrával mutatta be s a színek hiányát a bővebb morfológiai leírás távolról sem pótolhatta. A rendelkezésre álló határozókönyvek színes ábrákat nem tartalmaztak, a nagyközönség számára készült „Erdő-mező virágai” (vagy ahogy szerzői után általában nevezik: „Jávorka—Csapody”) elsősorban a kirándulók és laikus érdeklődők igényeit elégítette ki. Jóllehet számos erdőtípusképző növényt ebben is megtalálhatunk, a legnehezebben felismerhető fűveket, sásokat ez a mű is csak színtelen, tusrajzos ábrákon szemlélteti. A most megjelent könyv — az erdészeti sajtós szükségletét kielégítő „Majer—Csapody” — ezt a hiányosságot kívánja felszámolni. A gondosan megrajzolt színes ábrákkal ellátott könyv birtokában — nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk — szakembereink most már játszi könnyedséggel elsajátíthatják a típusok meghatározását szolgáló növények ismeretét.

A könyvhöz dr. Balassa Gyula miniszterhelyettes, az OEF vezetője írt rövid előszót, majd a könyv szövegi részének szerzője, dr. Majer Antal kétoldalas bevezető után rövid áttekintést nyújt hazánk erdőtípusairól. Az erdőtípusok nevét erdőövek (asszociáció csoportok) szerint sorolja fel az „Erdő- és termőhelytípusológiai útmutató”-ból már ismert táblázatok alapján. Az áttekintésben nemcsak a természetes, hanem a kultúr típusok is szerepelnek termőhelyük vízgazdálkodási foka szerint. Ezt a részt követi a fáatlan területek, kopárok, homokos, szikes és lápos területek eltérő vízgazdálkodású termőhelyeire jellemző növények felsorolása.

A fenti, inkább csak bevezetésnek szánt rész után a könyv ügyes megoldással 142 növényt ismertet. A lapok bal oldalán rövid leírást találunk a kérdéses növényről, jobb oldalon pedig hozzávaló színes ábrát szemlélhetünk. A leírás a morfológiai bélyegeket mellőzi, mivel a rajzok ezt feleslegessé teszik, inkább az erdészeti vonatkozásokat domborítja ki. Utal röviden arra, hogy a szóban forgó növény melyik erdőtípusban vagy asszociáció csoportban, vagy milyen termőhelyen fordul elő, gyökérzetének, levélzetének elhelyezkedése hogyan befolyásolja az erdőgazdálkodási, főként áprclási és felújítási tevékenységet. Mindehhez még néhány, jó megfigyelésen alapuló megjegyzés járul, mint a fő vegetációs időszakon kívüli felismerést megkönnyítő bélyegek leírása. (Pl. a *Brachypodium pinnatum* őszi vörös színe) stb.

A színes ábrákat dr. Csapody Vera — a tőle megszokott nagy szakmai hozzáér-
tással és művészi színvonalon — készítette el. A rajzok nemcsak a generatív szerve-